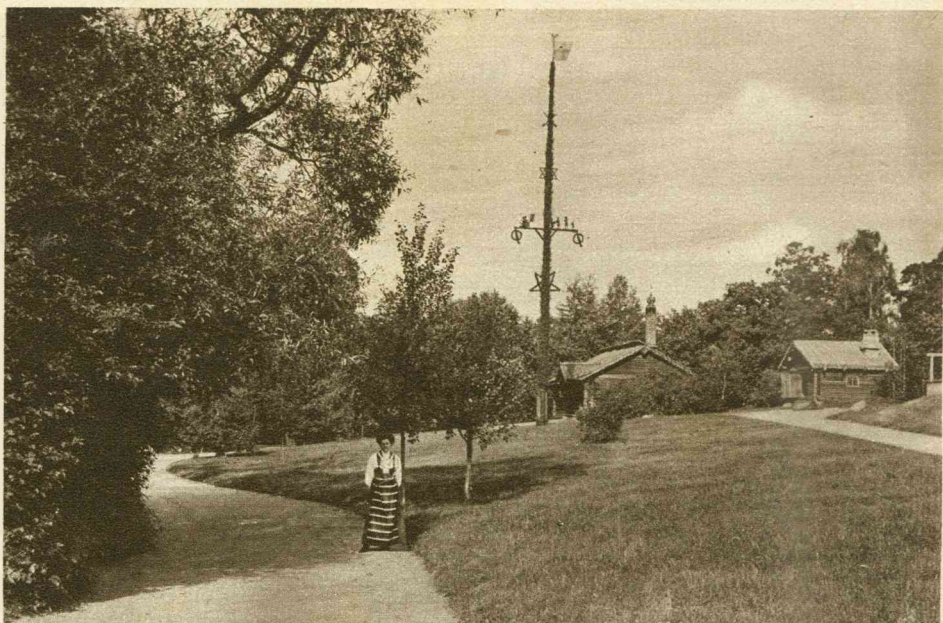

BOERENHUISRAAD.

Het Meiveld en het huis uit Mora in het Openluchtmuseum te Stockholm.

HET OPENLUCHTMUSEUM EN HET NEDERLANDSCHE VOLK

DOOR D. J. VAN DER VEN (SLOT)

A een grondige voorbereiding, een geheel mij vertrouwd gemaakt hebben met Scandinavische en Noord-Duitsche platelandstoestanden ondernam ik 't vorig jaar een lange studiereis, gevolgd door meerdere kleine om me geheel in te leven in het wezen van dergelijke stichtingen zooals die vooral in Deutschland met zijn „Scholle-treue" bewoners gevonden worden. En op die reizen heb ik gezien hoe men ginds, waar de idee der openluchtmusea het eerst tot uitvoering kwam in het pogen om zonder omzien naar dat wat als het eenige juiste museumstelsel gold, dikwijls grove fouten maakte, hoe men hier te eenzijdig, ginds te dilettantisch te werk ging en hoe daardoor openlucht- en Heimatmusea ontstonden, die fouten bezitten van zeer uiteenlopenden aard en graad.

Ik vermeld dit slechts met een enkel woord, want het totstandkomen van een goed nationaal openluchtmuseum houdt verband met zoovele reeds op zichzelf hoogst ingewikkelde studievragen, het karakter van een dergelijk monument brengt met zich, dat zij, die de leiding van het geheel zullen hebben zich zóó tot in de kleinste details moeten hebben overtuigd van de juistheid der door hen gevonden oplossing dat het in een algemeen blad als „Panorama" onmogelijk is dit zoo actueele vraagstuk voldoende te belichten.

Maar wel acht ik een museumgebouw (liever een stelsel van museumpaviljoens) noodzakelijk, want naast het zuiver historische boerenhuizen-complex met alles maar ook beslist niet meer, wat er in en bij behoort dient men toch localiteiten te bezitten, waar die voorwerpen geëxposeerd worden, welke moeilijk of niet in de woningen zelf een plaats kunnen vinden.

Overal is dan ook gebleken, dat, al mag dit „aanvullende" deel nooit zooals dat met het Nordiska Museet het geval is, zich hoog verheffen boven de eigenlijke openlucht-afdeeling — toch werkelijk zulk een annexe aanwezig dient te zijn. Naast Skansen vindt men het reeds genoemde reusachtige Nordiska Museet, in 1906 geopend, waarin onnoemlijke schatten gevonden worden; in Bijgdö bij Christiania heeft men naast de zeer navolgenswaardige gebouwen voor de uit hun maatschappelijke activiteit

losgemaakte voorwerpen zooals het Ridehuzet, Depotet en Kirken nog een hoogst interessant Industriemuseum in Christiania zelf.

Lynbij heeft behalve eenige paviljoens voor de „Einzelsobjecten" het Landsbrugmuseum in zijn onmiddellijke nabijheid en zoo kan men na het critisch-vergelijkend gadeslaan der ontwikkeling van elk voorwerp, ginds in de goed ingerichte musea van het hooge Noorden ook volgen hoe elke vooruitgang onvermijdelijk met zich brengt andere fasen van ontwikkeling in nijverheidsproducten en huis-inrichting, kortom, dat men daar heeft vruchtbare studietoedelen voor nationale bouwkunst, gebruiksvoorwerpen-kunst, aethetica, en cultuurhistorie.

Mogen wij Bijgdö met zijn Have Kirke van Gol, uit 1309 dateerend, met zijn schilderachtige Hovegaard, en zijn nederzetting uit Hallingdal in meer dan een opzicht tot voorbeeld nemen, omdat onder Hans Aal's leiding werkelijk het wetenschappelijke karakter hooggehouden wordt, de foto uit Sünd geeft ons een waarschuwend, doch gelukkig voor ons land overbodig voorbeeld. Daar toch heb ik gezien hoe het karakter van een openluchtmuseum zeer gewijzigd wordt — en niet in gunstigen zin — wanneer het omsloten door huizen of gebouwen den bezoeker niet vergunt ver zijn blikken te laten gaan over velden en bosschen, de zee of meren. Ook bij ons zijn bij de allereerste voorbereiding stemmen opgegaan waarom zulk een belangrijke stichting in zulk een afgelegen oord als de Waterberg werd opgericht, waarom men zulk een museum niet meer stadwaarts bracht, maar juist de omgeving, welke bij het vraagstuk der openluchtmusea zulk een gewicht in de schaal legt is daar een bijna ideale en kan alleen overtroffen worden door die van het schilderachtige Maikaager, hoog in het wondere Guldbronsdal.

Hoeveel zorg ook besteed is om het terrein van het eerste Pruisische openluchtmuseum te Königsberg te verfraaien, en hoe men in zekeren zin daarin ook geslaagd moge zijn, telkens toch wordt men, evenals op Skansen, herinnerd aan den nabijgen dieren tuin.

Nu geef ik gaarne toe, dat bij mijn Königsberger bezoek de traliegevaarten veel meer zich aan het oog opdroegen dan des zomers, wanneer ze achter boomen

en struiken verborgen zijn, maar toch stemt het mij tot blij verheugen, dat niets op den Waterberg de harmonische ontwikkeling in den weg staat. Mijn vriend, professor Dethleffsen, die als goed museumdirecteur natuurlijk het door hem grootendeels opgerichte eerste Pruisische Freiluftmuseet een zoo gunstig mogelijken indruk wil laten maken, belooft me foto's te zenden, wanneer de omgeving in zomerdag een heerlijk entourage vormt om de merkwaardige gebouwen.

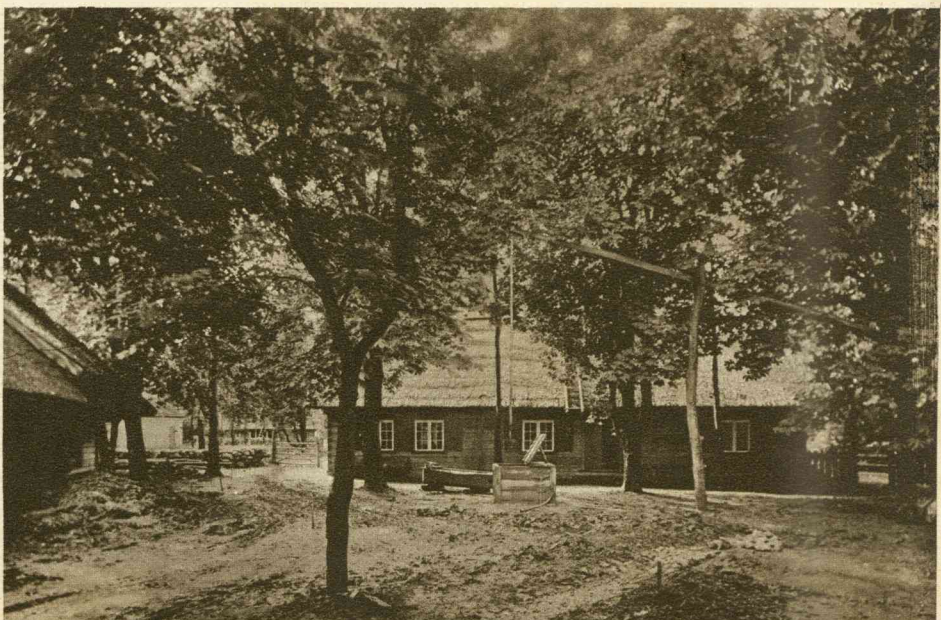
Wie nu de prachtige foto's vergelijkt van Bijgdö en Skansen met de wintersche afbeelding van Königsberg, en hij stelt de idyllische omgeving der beide Scandinavische musea tegenover die in Königsberg, zal begrijpen wat ik bedoel als ik hem wijs op het ijzeren gevaarte van een windmotor en op de steedsche gebouwen van den Dierentuin. Maar wanneer hij daar wandelt tusschen al die oude getuigen uit Lithauen en Ermland en hij betreedt er de stemmingsvolle houten kerk uit Reichenau, hij vindt er het zoo merkwaardige Vorlaubenhaus, en een volledige boerenhofstede met stallen, schuren, de Klête enz. uit de omgeving van Memel... hij zal zeker, Königsberg benijden in dat kostbare bezit en den werkkraftigen professor Dethleffsen eeren, die met enthousiasme en wondere energie in een kort tijdsverloop Oost-Pruissens hoofdstad een monument schonk, dat tien jaar later niet meer in die volledigheid ware te geven geweest.

En was er in Zweden in de voorbije tachtig jaren niet een man opgetreden, die nu nog als de geestelijke vader der openluchtmusea in de herinnering voortleeft als een nationale held van het Zweedsche volk, dan was Skansen zeker nimmer op het plateau van den Djurgården verzezen.

Die man was de vriendelijke, energieke Dr. Arthur Hazelius, die als student in de philosophische Faculteit aan de universiteit van Upsala reeds begon te verzamelen en tot zijn overlijden (27 Mei 1901) hard gewerkt heeft om Skansen en het Nordiska Museet te maken tot wat het nu, dank zij zijn onverpoosde, alzijdige werkkraft, is een voorbeeld voor alle naties, die er prijs op stellen in het bezit te komen van een openluchtmuseum. Op een stil plekje van het groote terrein, onder den klokslag van den Hällesstadtskapel vindt ge de laatste rustplaats

Een schilderachtig hoekje van het Openluchtmuseum te Königsberg. Aan het hek Prof. Dethleffsen, de stichter van het Ost-Preussische Heimatmuseum

Kijkje in de hofstede van Lithauen. (Königsberger Openluchtmuseum).